[illegible]

Baranowski —

AANSPRAAK
AAN DE
PROTESTANTSSE MOGENTHEDEN,

Tot bescherming van hunne onderdrukte Geloofs-genoten in Polen,

En de elendige Ingezetenen der Stad Thoorn.

Door den Auteur van den Lauwerkrans, enz.

Te AMSTERDAM,

Gedrukt voor den Auteur, en zyn te bekomen by JOHANNES VAN LEEUWEN, Boekverkooper in de Huyde-ſtraat.

AANSPRAAK

AAN DE

PROTESTANTSSE

MOGENTHEDEN,

Tot bescherming van hunne onderdrukte Geloofsgenoten in Polen, enz.

'k Heb eêr den Martelrei der Thorense Onderdanen
Naar 't moordschavot verzeld, door bloed, en zweet, en tranen;
Zyn Burgerheer beweend; met Weeuw en Wees gezugt;
Thans krygt myn Zangeres een weinig ruimer lugt,
Zy schept haar adem weêr, bynaar verstikt door 't klagen.
Toen zy de Waarheid zag in ketenen geslagen
Door Baäls Priesteren, die hunnen * Astharoth,

 By

* *Astharoth.* Deze was de Afgodin der afgevallene Joden, onder Achab en Jesabel, en wierd van hen meêr geëerd dan de ware Godheid, niet tegenstaande Achab zo menigmaal vermaand was door de Propheten. Hoe veel deze verheffing dier Afgodin met der Papen geconsacreerde Hostie, of gezegenden Ouwel over een komt, laten wy aan 't oordeel van den Lezer, wyl zy het Brood meêr eer bewyzen dan God. Hier na breder daar van.

By 't wierook van de Mis, verheffen boven God,
Om hunne Beelden met die glorie te bekronen:
Zy nadert thans geruſt de Vorſtelyke tronen,
Die 't waar Geloof beſtraald, dog met eerbiedigheid
Voor het gedugt gezag van 's Konings Majeſteit.
Doorlugte Theemsmonarg! ſieraad der Chriſtenwéreld!
Wiens ſchedel met een trits van Kronen word bepereld,
Daar 't magtig * Albion voor uwen ſepter buigt,
En † Harp, en ‡ Diſtelbloem om uwe glorie juigt,
Het belge uw Hoogheid niet myn Zangheldin te horen,
Daar ze u om byſtand ſmeekt voor het elendig Thoren,
Te derelyk getrapt door 't Roomſe Wolveneſt:
Nog gy, ô Wyszel-vorſt! die 't vrugtbaar graangeweſt,
Het welig Pruiſſen doet naar uwe wetten leven,
't Mishage uw goedheid niet om haar gehoor te geven;
Zy kent uw Heldendeugd, en moed, en dapperheid,
Die reeds voor 't wettig Regt der onderdrukten pleit;
Dies bid zy nevens u den Vorſt der dapp're Zweden,
Den Deenſen Koning, en de verd're Mogentheden,
Die 't Roomſe Kerkaltaar verſchoppen, om gehoor;
Zy ſteunt op 't waar Geloof, die Leidsvrouw gaat haar voor,
Om u, ô Helden! tot beſcherming aan te manen
Van zo veel droevige en beklaag'lyke onderdanen,
Die 't ſchrikk'lyk ſchouwſpel van een wrede Marteldood,
Door 't vloekgeſpan verrigt, eerlang dien zelven nood

Doet

* *Albion*, Engeland.
† *Harp*, Ierland, 't geen een Harp in zyn Wapen voerd.
‡ *Diſtelbloem*, Schotland, voerende desgelyks een Diſtel in zyn Wapen.

Doet dugten, wyl zy reeds hun vryheid zien verloren:
Maar Vorſten, die door God de kroon reeds is beſchoren,
En op het hoofd gedrukt, het ſta myn Zangnimf vry,
Eêr zy u opwekt, om de trotſſe dwing'landy
Der Loyoliſten met uw wapens te verbreken,
De Vad'ren van deez' Staat eerbiedig aan te ſpreken.
ô Helden! die den tuin van Nederland bewaakt,
Het zevenpylig ſchild alöm ontzagg'lyk maakt,
Het zy uw fiere Leeuw, met opgeſtege manen,
Het Ooſte en 't Weſte doet neêrbuigen voor zyn vanen,
En donderd over 't land, of blixemd langs den vloed
Des groten oceäans, wanneer zyn heldenmoed,
Te veel getergt, in 't end' den keten heeft verbroken
Van 't taai geduld, en word tot wederwraak ontſtoken,
Ontwaakt uit uwe ruſt, eêr 't woedend altaarbeeſt
Uw grenzen ook beſtookt, en laat de zelve geeſt,
Die zo veel Koningen tot wraakzugt aan komt manen,
Uw ziel bewegen, om de elendige Onderdanen
Te redden uit hun leed, en derelyken ſtaat.
Wel aan, ô Vorſten! die den held'ren dagenraad
Van 't Euangelium ziet op u nederdalen,
't Word tyd, ja meêr dan tyd den bloeddorſt te bepalen
Van 't heilloos Kerkgedrogt, dat op zyn boosheid roemd,
En u, om 't Waar Geloof, als Ketteren verdoemd,
En eeuwig toelegt om den moordſteek u te geven.
Verſchoon me, ô Vorſten! zo ik word te ver gedreven
Door 't bitter zielsverdriet, dat Thoren heeft geproeft!
Daar Jezus Kerk om weend, tot in de ziel bedroefd.

Myn Zangnimf poogt geenzints uw yver aan te ſteken,
Om 't eene Bloedbad, door het andere, te wreken,
Maar wel, om met den ſnoer van ware Eendragtigheid
U t'zaam' te binden, om het allerſchrikk'lykſt feit,
Dat ooit de zon beſcheen, naar zyn waardy te ſtraffen,
En aan 't Jeſuitis ſchuim een weêrwraak te verſchaffen,
Eêr 't kwynend overſchot van het hervormd Geloof,
Die Afgods-wiggelaars, en Beulen valt ten roof.
De grote Godheid, die door 't eeuwig alvermogen
Behagen ſchepte, om u ten Rykstroon te verhogen;
Schonk u, met 't ryksgebied, het wéreldlyke zwaard,
Haar wil is, dat uw zorg 't Geloof en Staat bewaard,
Zo ver uw kragt vermag, ten teugel van de boosheid;
Volvoerd dit hoog bevel, en ſtraft de goddeloosheid
Der Baſterd kinderen van Babels grote Hoer,
Wiers dwalend zielsvergif de wéreld ſteld in roer,
En dreigt de Waarheid, door haar gruuweldienſt te ſmoren;
Zo zal de Faam altoos uw aller roem doen horen,
Zo lang het rein Geloof in 't oog der Volk'ren blinkt,
Daar 't heilloos Romen in een helſſen gloed verzinkt,
Voor duizend gruuw'len, in de afgodery bedreven.
ô Vorſten! zo 't u luſt aan my gehoor te geven,
Daar u myn Zangheldin, gezeten aan den voet
Van uwe Tronen, met haar lage ſtem ontmoet,
Zo hoopt ze u door den band der Eendragt vaſt te binden,
Dat geen Ignatiaan ooit opening zal vinden,
Hoe liſtig op bedrog, en ſchelmery geſpitſt,
Om dien te ſchenden, of, door hoogmoed aangehitſt,

Ooit weêr in 't heillig bloed der Martelaars te baden;
Verhoord haar ſmeken! daar zy u poogt aan te raden
Tot welſtand van uw ſtaat, en eigen veiligheid.
Wat Vorſt, hoe groot van Naam, van deugd, en Majeſteit,
Is ooit verzekerd om zyn Staten te bewaren,
Ten zy hy als een ſlaaf van Romens Misaltaren,
Het heilloos Opperhoofd, als blindelings, gelooft,
En duld dat die zyn eer en goed'ren hem ontroofd,
Om dus zyn aanzien en zyn luiſter te vergroten:
De ſchraapzugt heeft al vroeg haar wortelen geſchoten
In 't Pauſelyk gemoed, en kweekte door de vrugt
Der ſnode afgodery, wier vuile peſt de lugt
Der gantſſe Chriſtenheid bynaar heeft overtogen,
Tot † Waldus in het eind, geſtyft door Gods vermogen,

Het

† *Waldus* Deze Petrus Waldus, of Valdus, een ryk, aanzienlyk, en Godvrugtig Koopman te Lions, ziende eenen zyner Vrinden heel ſchielyk ſterven, beſloot, daar door geraakt zynde, om den weg der Zaligheid nader te onderzoeken: haaſt ontdekte hy de gruuwelyke valsheid der Roomze Kerk, die in een diepen Poel van onwetendheid verzonken lag, door duizend fabelen, de Heidenen en Joden ontleend. Het ligt, 't geen hy uit het lezen der Heillige Bladen ontfing, deelde hy wel haaſt aan anderen mede; hier op kreeg hy groten toeloop van Beminnaars der Waarheid; Dit opgaande ligt kon de toen regerende Paus, Alexander de derde, in zyn Egyptiſe duiſternis niet gedogen; gebood derhalven aan den Biſſchop van Lions deze Ketters uit te roeijen, die niet anders wenſſende dan dit gebod, terſtont de vervolging ter hand nam; maar dit middel, dat men verkoren had om de Ketters te verdelgen, was een oorzaak dat hun Leer, en nevens die de Waarheid, alom verſpreid wierd, en velen zig naar de gebergtens van Piemont begaven, daar hun leer omtrent de 500 Jaren, tegen alle verdrukkinge, gebloeid heeft; tot zy eindelyk door den bloeddorſt der Jeſuiten vermoord of verbannen zyn. De tyd dat Waldus leefde was omtrent het Jaar 1160.

Ik moet hier nog byvoegen, wyl de Roomsgezinden altoos op de oudheid van hun Geloof roemen, hoe zelf de Roomſe Schryvers (en die zy voor goed erkennen) als de la Popeleniere, Thomas Walden; Ja zelf de Kardinalen Hoſius, Lindanus, enz, niet alleen rond uit bekennen; *dat de leer der Waldenſen de zelve met die der Gereformeerde is*, maar *dat die reeds al in de agtſte eeuw bekent is geweeſt*: Ja hunne Reinerius, die tegen de Waldenſen geſchreven heeft, gaat nog verder, en zegt; *dat hun leer reeds van der*

Apos-

Het ligt der waarheid weêr deed vlammen in een nagt,
Die duizenden reeds had tot hun verderf gebragt,
Door zig te ruuk'loos op hun Papen te verlaten,
Die, om hun gierigheid, en God, en Godsdienſt haten.
Die ſchone opgaande Zon blonk, met haar helder ligt,
Het zevenhoofdig Beeſt te heer'lyk in 't gezigt,
En ſcheen te ver door Kerk, en Kloosters en Altaren,
Om niet de vuilheid van het Koorkleed te openbaaren;
Dus regt zig 't Ondier op, en grypt naar zwaard en koord,
Om 't ligt der waarheid, met een algemenen moord,
In 't heillig bloedbad van de Martelaars te doven,
Of die de vryheid van 't geweten te beroven:
Dus wierd de grond gelegt tot zo veel moordery,
Doorlugte Vorſten, als de wrede Kerkharpy
Heeft naderhand volvoerd, om d'offerdienſt te ſtyven,
En in de blindheid van de Afgodery te blyven;
Daar 't heilloos Opperhoofd, erkennende geen wet,
Voor 't bygeloovig volk zig in den tempel zet,
Gelyk de * Godheid zelfs; Ja dus word aangebeden,

Ter

Apoſtelen tyde is geweeſt; en warelyk niet is belaggelyker onder de Roomſen, dan hun oudheid. Dat zy my tonen de oudheid van hunnen Beeldendienſt, Mis, Vagevuur, opperhoofdigheid van den Paus, Zegening, of Conſacratie van den Ouwel, en Chriſtus tegenwoordigheid lighamelyk en levens grote in het Brood. Dat zy my dit, zegge ik, aantonen, dat dit van ouds her in gebruik is geweeſt, gelyk ik magtig ben den tyd aan te toneen, wanneer die bygelovigheden ingevoerd zyn.

* *Godheid.* Hoe ver de hoogmoed der Pauſen, en de ongebondenheid der Roomſe Schryvers gaat, om het volk in een blinde onwetenheid te houden, en afhankelyk van het Kerkelyk Opperhoofd te maken, zal uit deze volgende ſtaaltjes blyken: Schrikt lezers voor 't geen gy horen zult. Gemeſius, *noemd den Paus een God, vertonende een zienelyken God.* Baldus, *dat de volheid zyner magt groter is, als die van alle Heilligen.* Decius, *dat de Paus alles mag doen, dat God doet.* Mandoſius, *dat alle menſſen moeten*

goed

Terwyl zyn voet durft op den nek der Vorſten treden,
Gelyk een opperheer, die hen des Konings ſtaf,
Door d'onbepaalden wil, in hunne handen gaf,
Om die, wanneer 't hem luſt, hen wederom te ontroven;
Dus haalde 't Kerkgezag het hoofd door gruuw'len boven,
Op 't ſpoor van * *Bonifaas*, den eerſten Antichriſt,
Die meêr op ſtaatzugt, dan op heilligheid geſpitſt,
Den moorder Phocas dorſt op 's Keizers zetel kronen,
Die eerſt zyn wettig Heer, en 't Vyftal zyner Zonen,
Drie lieve Dogteren, en waardige Egtgenoot,
Zyn dolle Heerszugt deed betalen met de dood;
Uit zulk een bloedhond is het ſtaatgezag gerezen
Der Roomze Kerkhoer, om hem haaſt gelyk te wezen
In woede, en roof, en Moord, wyl 't Kerkhoofd, als ontzint
Zelf uitbarſt. † *Zo 'k geen hulp in Petrus ſleutels vind*
Laat ons de ſneê dan van ſint Paulus zwaard gebruiken,

goed of kwaad keuren, 't geen de Paus voor goed of kwaad keurd, Felinus, *dat hy God is de oorzaak der oorzaken, de Heer der Heren*. H. Albanus, *dat hy om de alllerbooſte zonde niet kan vervallen van de Pauſelyke magt*. F. Gartia, *dat God alle wetten den Paus heeft onderworpen* C. Ruinus. *Dat hy mag gebieden tegen de brieven van Paulus*; en 't Concilie van Florence, *dat hy is boven de algemeene Kerk. Elders vinde ik de Paus is God, en geen Mens*

* *Bonifacius*. Deze was naar de telling der Roomſen, de 67 of by anderen de 68 Bisſchop van Romen; men let wel, dat tot dien tyd de vier Kerken van Jeruſalem, Romen, Conſtantinopolen, en Antiochia elkanderen in waardigheid en hoogheid gelyk waren, ſchoon de Roomſe lang naar de Opperhoofdigheid geſtaan had, dog de verrader Phocas zyn wettigen Keizer, Mauritius, met zyn geheele Geſlagt vermoord hebbende, om in deszelfs plaats den troon te beklimmen, weigerde Cyriacus, Patriarch van Conſtantinopolen hem te kronen, 't geen Bonifacius, Biſſchop van Romen, in deszelfs plaats verrigte; dog met beding, dat Romen het algemeen Opperhoofd der Kerken zou zyn. Men zie hier in, aan welk een ſchonen oorſprong de Pauſen hun gezag verſchuldigd zyn. Deze verheffing van Bonifacius tot Paus geſchieden in 't Jaar 605. waar is dan de Roomſe Opperhoofdigheid voor dien tyd geweeſt?

† *Zo*. Dit zyn de eigen woorden van eene der Pauſen.

In aller duiv'len Naam! om 's vyands magt te fnuiken.
Met werpt die lasteraar de sleutels in den vloed
Des Tybers. Daar het hoofd dier schone Kerk dus woed,
't Geen elk móest voorgaan in zagtzinnige Gedagten,
Wat is daar van den haat van 't blinde Graauw te wagten?
Niet anders dan bederf, ten zy ge, ô Vorsten! waakt,
En u Beschermers van de lieve Waarheid maakt,
Om, door de Eendragtigheid, de zugtende onderdanen
Van Polen, eens een weg tot 't vry geloof te banen,
En, met een Simsons vuist, dien Helhond aan een band
Te knellen van ontzag, om strop, en staal, en brand
In toom te houden, tot een vreugd der onderzaten,
Want Romen zal, verhard, de waarheid eeuwig haten;
De vrees verzaad alleen de Koorharpy van bloed,
Dat schrikdier, dat zo vaak heeft op zig zelf gewoed,
Wanneer 't eene * Opperhoofd het andere verdoemde,
De Kerk † driekoppig wierd, en op haar gruuw'len roemde,
Wyl de Altaarbeul het lyk zyns ‡ voorzaats rukte uit graf,
De vissen tot een prooi in 't water overgaf,
Na hy zyn woede eerst op het dode lighaam koelde;

Met

* *Opperhoofd.* Hoe de Pausen, in een scheuring twe gelyk gekoren zynde, waar van elke party den zynen voor het ware Opperhoofd der Kerk hield, blykt genoeg uit de Historien, om hier geene veelvuldige voorbeelden op te halen.

† *Driekoppig*, Het blykt uit de Historien, dat op eenen tyd te Romen drie Pausen gelyk geregeerd hebben; Silvester de derde, Benedictus de negende, en Gregorius de zesde. Deze bleven alle drie zo lang tegen elkander woelen, tot dat zy op 't besluit van 't Concilie van Sutrine, door Keizer Hendrik den derden wierden afgezet, waar op Clemens de tweede volgde.

‡ *Voorzaats.* Deze was Formosus, die door zyn opvolger, Stephanus de zevende, na zyn dood weêr opgegraven wierd, hem de twe vingeren, daar hy meede gewyd had liet

Met welk een heevigheid; ja hoe afgryz'lyk woelde,
Verketterde, en ſchold hier de eene † Kerktieran
Op d'and'ren, die weêrom den Blixem van zyn ban
Hem op den nek dreef, 't geen vaak ‡ Keizeren deed beven,
Toen 't Pauſelyk gezag door blindheid wierd geſteven.
Doorlugte Vorſten, en, ô Vad'ren van den ſtaat!
Myn zangnimf kweelde ſtraks den zoeten dageraad
Van het Hervormd Geloof, met Waldus komſt herboren,
Thans gaat de zaal'ge Geeſt van * Wiklef haar te voren,
Die 't ligt van 't waar geloof in Engeland ontſtak,
Den eerſten grondſlag van den roomſen zetel brak,
Om d'Euangeliegloed met luiſter te doen ſtralen.
Hoe flikkerde die glans langs heuvelen en dalen,
Gelyk een middag zon, daar 't ryzend krytgebergt,
In zuiv're witheid, 't ſneeu der Alpen troſt en tergt.
Die zon wierd eerſt beſchermd Eduards vermogen;

 Maar

liet afkappen, en in 't water ſmyten, het lighaam van zyn Pauſelyk gewaad beroofde, en in het wéreldlyk kleed ſtak; doende het dus in ongewyde aarde begraven: ten tweedemaal deed hem Sergius de derde opgraven, de overige vingers, en het hoofd afhouwden, en het rif in den Tyber ſmyten, als de begravenis onwaardig.

† *Kerktieran.* 't Is onmogelyk in dit klein beſtek aan te halen, al de verwarringe der Pauſen, hoe zy elkanderen in den ban gedaan hebben, verketterd, verdoemd, vergeven ja zelf met geweld vermoord hebben, die 't luſt lees maar eens, om geen anderen te noemen, den roomſen ſchryver Platia.

‡ *Keizeren.* Wy hoeven dit mede met geen voorbeelden te beveſtigen, zulks is over bekent, men zie dit alleen in de Keizeren Frederik, Rudolf, enz.

* *Wiklef.* (Johannes) deze heeft, omtrent het Jaar 1360. in Engeland het Euangelieſe ligt der waarheid, in weêrwil van den duiſt'ren nagt des Pausdoms, op den kandelaar gezet; ſtraks wierden velen de oogen open gedaan, om de Afgodery van Romen te zien; Ja zelf Koning Eduard beſchermde hem, maar na des zelfs dood wierd hy door Richard, zyn opvolger, gebannen. Hy nam de wyk naar Bohemen, vond daar ook niet weinigen die hem toegedaan waren, daar onder Johannes Hus; in vervolg van tyd keerde

Maar Richard, in den ſchoot der Kerkhoer opgetogen,
En des vergiftigd met haar ſnode afgodery,
Dreef hem als balling naar een vreemde heerſchappy,
Om in Bohemen 't ligt der waarheid te doen blaken,
En 't hart van * Hus met dien opregten gloed te raken.
Wat loon verkreeg die held, die met zyn pen, en mond
Zo heer'lyk pleite voor het heillig Heilverbond,
't Geen Jezus met zyn bloed aan 't Kruishout heeft bezegeld?
Niets dan der Papen haat; die woeſt, en ongeregeld
Naâuw meêr een Chriſtus kent, dan enklyk by den naam,
En van den tempel maakt een eid'le poppekraam,
Om, door de blindheid, in het wangeloof te ſmoren.
Wie kan het woeden van die Altaarboeven hören,
Die 's mans gebeente en ſchrift verdoemden tot het vuur;
Zo ver is 't Koorgedrogt verbaſterd van Natuur,
Dat het op Doden woed, 't geen Thoren kan getuigen,
Daar 't lyf moeſt voor het vuur, de hals voor 't moordzwaard buigen,
Gelyk ge, ô trouwe Hus! ook eertyds hebt geſmaakt,
Toen Wiklef u den geeſt bedagtzaam had gemaakt,
Om 't woord der waarheid uit Gods ſchriften zelf te erlangen,

En

keerde hy weder naar Engeland, en is daar, in weêrwil der woedende Geeſtelyken, geruſt in den Heere ontſlapen, in 't Jaar 1787. twe Jaren na dat hy de H. Bybel in 't Engels overgezet had. Ruim 40 jaren na zyn dood hebben de Roomſen hem weder opgegraven, en zyn gebeente uit wraak verbrand, nevens alle de boeken die hy geſchreven had, die wel 170. of zo andere willen 200 ſtuks uitmaakten.

* *Hus* (Johannes) deze was predikant te Praag, in de Kerk, genaamd Betlehem, omtrent het Jaar 1400. hy ziende het verval der Roomſe kerk, en in tegendeel de leere van Wiklef, begon de zonde der wéreld met ernſt te beſtraffen; zo lang het daar by bleef,

En niet van 't guigelſpel der Papen af te hangen.
Doorlugte Ziel! men had u vrygelei beloofd,
De Kerkvergaad'ring, en de Keizer, hoofd voor hoofd
Dit met een eed geſtaaft; men wilde van u horen,
Waar in de Roomſe kerk de waarheid had verloren?
Gy kwaamt, verzelſchapt van uw trouwen Reisgenoot.
Waar bleef toen woord, of eed? men dreigde u met de dood;
Ten zy gy uw geloof, om d'Afgodsdienſt, verzaakte,
En van u eigen zelf een ſnoden huigg'laar maakte.
Neen trouwe Held, gy ſtond gelyk een ſtale rots,
De Kerktierannen, en vorſt Sigismund ten trots,
En waard de vlam getrooſt, om, door het vals verzaken
Der waarheid, namaals in geen eeuw'gen gloed te blaken,
Uw trouwe Reisgenoot, Hieronimus, verzeld
U op dat brandend ſpoor, daar 't lyf en leven geld,
Het zelve lot getrooſt, het geen u ſtaat te ſchromen,
Om naaſt u, 't eeuwig heil, door 't lyden te bekomen;
Terwyl gy roept voor 't laaſt: * *Schoon gy een Gans verbrand,*
Eêr honderd Jaren zyn verlopen, zal uw land
Een Zwaan aanſchouwen, die geen vuurgloed zal verteren.

 't

bleef, zeide de Geeſtelyken: *dat de geeſt Gods met zonderlinge kragt door hem ſprak*; maar zo dra als hy hun ergerlyk leven ook begon aan te taſten, riepen zy: *dat hy den Duivel in had.* Eindelyk wierd hy geroepen op het Concilie van Conſtants, met vrygeleide van Keizer Sigismund; hier verdedigde hy zyne leere zo wel, dat die Kerkvaderen hem op geen andere wyze konden overtuigen, dan met hem ten vuure te verdoemen, in weêrwil van het vrygeleide. Ja zelfs beſloot dit Concilie, openbaar, dat men de Ketters geen woord moeſt houden, waar op hy met Hironimus van Praag, zyn Reisgenoot, en Medeleeraar, verbrand wierd.

* *Schoon.* Dit zyn de eigen woorden van J. Hus toen hy aan de paal ſtond om ver brand te worden: Hus betekend, in 't Boheems, een Gans, en Luther in 't Hoogduits, een Zwaan.

Dus zien wy Romen door zyn gruuw'len triomferen;
't Geen uitſchreeuwd: *Men houw' de Ketters woord nog eed*;
Het is een Godsdienſt, als men dit geſpuis vertreed:
Maria juigt van vreugd, terwyl de Heill'gen zingen,
Als zy een Ketter zien tot onzen Kerkdienſt dwingen,
Of braden in de vlam. Dus ſchreeuwd het Koorgedrogt,
Doorlugte Helden, geen 't vele eeuwen heeft gezogt
De zuiv're Waarheid in zyn roof ſpelonk te ſlepen.
En ach! het heeft haar krooſt de keel weêr toe genepen,
Toen 't zyn onheill'gen klaauw ſloeg aan de heil'ge kerk,
Die, op haar gevelpraal, zo lang het duurbaar merk
Van Jezus droeg; vervreemd van menſſelyke wetten,
Die 't Kerkhoofd, als ten ſpyt der Godheid, in durft zetten.
Nu word de tempel weêr een Aſtharoths altaar,
De beelden groeijen aan, de Jeſuitſe ſchaar
Rukt thans ter Kerkdeur in, hoogmoedig op de zegen,
Die dat vervloekt gedrogt door 't bloedbad heeft gekregen.
Wat woeſte Laſteraar beklimt den hogen Stoel?
Hoe! zyn de Koningen dan zelf het wit, en doel
Van zyne Adderetong? Hoor, hoor den Booswigt ſmalen.
* *Gy hebt*, dus durft hy zelf zyn gruuwelen verhalen,
ô Brave Regteren! geenzints verzaagt geweeſt,
Nog 't bitſſe dreigement van buiten niet gevreeſt,
Der vreemde Koningen; maar deez' ontwyden drempel
Op nieuw geheilligd, en uw Koningin haar tempel

Weêr-

* *Gy hebt.* Zie de predikatie van den Jeſuit, Caſimirus Wieruszewski, ter inweiding van der Proteſtanten ontnome Kerk, te Thorn, den 8ſte van Wintermaand 1724.

Weêrom gegeven, door der Kett'ren ſtraf, en dood.
Vervloekte Ignatiaan: zyt gy van ſchaamte ontbloot,
Of hebt ge om 't Klooſterkleed uwe eigen ziel verzworen,
En, met Jeſuit te zyn, de menſſ'lykheid verloren?
't Schynt Ja; het bloed roept wraak, het geen gy hebt geſtort,
Gy hoord dien wegalm, en eêr gy bewogen word,
Schynt gy met Pharo in verſtoktheid aan te groeijen,
Tot dat het ſtaal uw ſtam, en wortel zal beſnoeijen.
Dog met meêr regt, dan gy 't onnozel bloed vergoot,
Het geen om wraak ſchreeuwd van een wrede Marteldood.
Doorlugte Koningen! wat pen is zo bedreven,
Om al de gruuw'len der Jeſuiten, naar het leven,
In 't lage Digttafreel, te malen? daar hun haat
Dorſt naar der Vromen bloed, en naar der Vorſten ſtaat:
Verbinde u dan te zaam' om 't Kerkgedrogt te pletten,
Toond u handhavers en beſchermers van de wetten!
Volgt, volgt Joſias ſpoor, en breekt het Kalfaltaar,
Ten dienſt der waarheid, om de valſſe Wiggelſchaar
De kragt tot moorden, en tot zielendwang te ontroven;
Zo haald ons rein Geloof het hoofd met blydſchap boven,
Daar thans het Kerkgedrogt tot de enkels treed in 't bloed,
En heim'lyk op uw ſtaat en leven tevens woed,
In weêrwil van 't verdrag, en duurgezworene eeden;
Geen woord, hoe heillig, of 't word met den voet getreden,
Zo dra 't de ſtaatzugt der Jeſuiten kan voldoen;
Die peſten, lang gewoon op Koningen te woên,
Staan ſteeds naar uwen val door heimelyke lagen.

Zo wierd ons dapp'ren * Prins, de glorie van zyn dagen,
De brave Oranjevorſt, moorddadig neêrgeveld;
De grote † Hendrik wierd door hun vervloekt geweld,
Gelyk zyn ‡ Naamgenoot, de boosheid opgedragen:

Wekte

* *Prins.* Willem de eerſte. Om deze te moorden was door den Koning van Spanje, op 't aanhitſſen der Geeſtelyken, een vergelding beloofd van 80000 dukaten, en het Ridderſchap van St. Jacob. Een Biſcaays Koopman, genaamd Jasper de Anaſtro, bood zig hier toe aan; dog tot de daad zullende komen bezweek hy; dies gebruikte hy daar zyn Kantoorknegt, Jauregui, toe. Deze, na gebiegt en de Sacramenten daar op ontfangen te hebben, wyl de Munniken hem wys maakten, dat hy daar den Hemel mede verdienen zou, doorſchoot op eenen Zondag, den 18 van Lenthemaand, 1582. den Prins, te Antwerpen op 't Kaſteel, waar af hy op een wonderbarelyke wyze genezen, en de Moorder terſtont gedood wierd. Deze aanſlag wierd den 10 van Hooimaand 1584, door eenen Balthazar Gerarts hervat, die ook het ſtuk volvoerde, en den Prins te Delft met drie Kogels doorſchoot. Hy, gevat zynde, bekende dat hy door de voorgaande belofte, en wel het meeſt door de Jeſuiten daar toe was aangezet, en dat dezen, nevens een Minnebroeder van Doornik, aan wien hy zyn aanſlag in de biegt geopenbaard had, hem daar voor den hemel, en de opperſte glorie beloofd hadden. Zo ver ging de haat der Geeſtelyken, dat zy om dezen moord te 's Hertogenbos opentlyk het Te Deum zongen; maar de Goddelyke wraak verzelde deze blydſchap, door op dien zelven avond hun Kerk en Toren door den donder te ſlaan, en door den blixem te doen verbranden.

† *Hendrik.* Koning van Vrankryk, wierd door eene Francois Ravaillak, in zyn Koets zittende, vermoord, den 14 van Bloeimaand 1610. deze moord kwam weder uit der Jeſuiten koker, volgens bekentenis van den Moorder zelf, want hem gevraagd zynde wat hem bewogen had den Koning om te brengen, antwoorde hy: eensdeels het lezen van het boek van Mariane, een Spaans Jeſuit, waar uit hy bewees, dat het noodzakelyk was den Koning te moorden, *om dat hy den Paus wilde beoorlogen; wyl God de Paus, en de Paus God was.*

‡ *Naamgenoot.* Hendrik de derde. Deze wierd door een Jacobyner Munnik, genaamt Jacob Clement, door de Jeſuiten, en andere hittige Moorders aangezet zynde, om 't leven gebragt met een vergiftigd mes, op voorgeven, dat hy de Ketters te gunſtig was. En om de moordzugt der Jeſuiten nog meêr te ontdekken, zullen wy hier by voegen den toeleg, dien zy maakten om Koning Louis den dertienden te vermoorden. Een Diſcipel der Jeſuiten van Cahors dezen moord voorgenomen hebbende, biegte dit aan een Franciskaner Munnik, die hem (dit is iets wonders) hier over beſtrafte; zo dat de booswigt zig geliet van de daad af te ſtaan; de Biegtvader gaf zulks aan den Heer de Luynes te kennen; deze deed den moorder vatten, by wien men zyne biegt in ſchrift vond, die daar op loon naar werk verkreeg. De Jeſuit Arnoud, Biegtvader des Konings, was hier gants niet wel over te vreden; want hy dezen Munnik ten huize van den Biſſchop van Nyon ontmoetende, haalde hem wakker deur; ja dorſt zelfs deze woorden daar by voegen: *Had ik u in 't gebied des Biſſchops van Parys, ik zoude u leren, hoe gy uw ampt moeſt bedienen.* Om toen hun mislukten aanſlag op den Koning te vergelden, deden zy dezen getrouwen Munnik verraderlyk met vergif ombrengen.

Ook heeft het Kerkgedrogt zyn helſſen klaauw geſlagen
Aan Vorſt * Hendrikus, die den duitſſen adelaar,
Door zynen heldenmoed, in 't uitterſte gevaar,
Met roem verhefte, door een reeks van zegepralen:
Een ſnoô Dominicaan, wat kwaad kan hier by halen!
Vergiftigt d'Ouwel, dien hy als zyn Godheid eerd,
Voor wien hy moord, en blaakt, en vloekt, en raaſt, en zweerd
By alle heilligen, de Ketters te doen knielen,
Om, by den Kerkdienſt, dien doorlugten Vorſt te ontzielen.
't Gelukte u, valſſe ſchelm! maar dat afſchuuw'lyk kwaad
Wekte alle Vorſten, om zig voor het baſterd zaad
Der Klooſterboeven, met omzigtigheid te hoeden,
Wyl 't † Kerkhoofd voorgaat om met gif en ſtaal te voeden.
Doorlugte Helden! die myn aanſpraak is gewyd,
Die 't Waar Geloof alleen tot trooſt, en toevlugt zyt,
Erinner u hier door, hoe de allerduurbaarſte eden
Als kaf zyn voor den wind, om met den voet te treden
Geloof, en trouw, en eer; ten zy het Altaar beeſt
De weêrwraak, en 't geweld van uwe wapens vreesd,
Want niets kan buiten dit zyn wreedheid wederſtreven.

C De

† *Hendrikus* de zevende; Keizer van Duitsland, wierd op den 15, by anderen op den 24 van Oogſtmaand, in 't Jaar 1313. door een Dominicaner Munnik, genaamt Bernhardus de Monte Politiano, met een geconſacreerden, of gezegenden Ouwel vergeven; ligtelyk had de Keizer dezen Booswigt kunnen doen ſtraffen, wyl hy 't vergift aanſtonds gewaar wierd; in tegendeel rade hy hem om te vlug,en, zeggende; *Maak u weg. Neem ſnellelyk de vlugt, eêr myn volk uw boosheid gewaar word, anders zoud gy een ſtraffe en ſmadelyke dood lyden. Ik wil ſterven als een Chriſten*; *gy kunt nog boete doen.* Deze gemelde Munnik had dit gruuwelſtuk verrigt op het aandringen van Paus Clemens de vyfde.

† *Kerkhoofd.* Onmogelyk is 't my alle de moorden, en gruuwelen der Pauſen aan te halen:

De Booswigt * ſchept zyn God om Vorſten te vergeven,
ô Gruuwel nooit gehoord! de grootſte Heilligheid,
Die Romen kent, waar in des ſcheppers Majeſteit,
Als tegenwoordig, word op 't altaar aangebeden,
Strekt zelfs het moordtuig; ô vervloekte onmenſſ'lykheden!
Eerſt word het blinde volk, bedrogen door den ſchyn
Van Jeſus vlees en bloed, in plaats van brood en wyn
Tot zyn gedagtenis, aan 's Heeren dis, te ſmaken,
In d'Offerdienſt misleid, door Jezus te verzaken;
En Hy, die door zyn dood ons 't brood des levens is,
Verkeerd hier in vergif, by Romens gruuwel mis,
Om dus den Vorſt naar 't lyf, en ſtaat, en kroon te dingen,
En dan, met Babels Hoer, een zegepraal te zingen.
Geveinsde menſſen, die den Altaardienſt bekleed,
De logen ſtrooid, en op het hart der waarheid treed,
Wie gaf u magt, daar gy de bloedklok voor durft kleppen,
Om door † Vyf woorden ooit uw Schepper te herſcheppen?

Gy

halen; dit vereiſte een groot boek geheel alleen: men leze derhalven de Hiſtorien maar; Ja zelf Platina, een Rooms levensbeſchryver der Pauſen, en men zal hunne boosheid genoeg ontdekken.

* *Schept zyn God.* De prieſter aan het Altaar zynde, conſacreerd of heilligd onder de Miſſe zynen Ouwel, door vyf woorden: nu geloven de Papiſten, dat Chriſtus levens grote, met vlees en bloed, zo als hy aan 't Kruis gehangen heeft, in den Ouwel komt. Dewyl 'er nu op eenen morgen door de gehele wéreld duizende Ouwelen geconſakreert worden, zo moeten 'er ook duizenden nieuwe Chriſtuſſen geſchept worden; dies is ieder Prieſter magtig zynen eigen God te ſcheppen: Nu, ſcheppen zy God? en zyn zy magtig om in de biegt de zonde te vergeven, en daar op iemant den gezegenden Ouwel te doen ontfangen, tot een blyk van vergiffenis? zo zyn zy boven God, als magtig God te ſcheppen, en alle zonden te vergeven.

† *Vyf woorden.* Als de Prieſter de Hoſtie, of Ouwel Conſacreert, ſpreekt hy deze vyf latynſe woorden. *Hoc eſt enim Corpus meum* (*Want dit is myn lighaam*) deze moet hy in eenen adem uit ſpreken; hy moet de aandagt en den wil hebben om te Conſacreeren;

Gy zegt: *de onfeilbaarheid van 't Pauſelyk gezag,*
Wiens onbepaalde wil het alles over mag,
Door 't wettig regt, wel eer aan Petrus opgedragen,
Om alles van, of aan den band te zien geſlagen.
't Verwonderd my dan niet dat zyn driedubb'le kroon,
Op zulk een grond geſtigt, der keizerlyken troon,
Voor 't blix'men van zyn ban deed op den wortel beven,
Dat hy de Ketters durft aan 't moordzwaard overgeven,
En 't Inquiſitievuur door alle Staten ſpreid,
En door zyn trotsheid tergt Gods hoge Majeſteit.
Dog 'k voel een zagte hoop reeds op my nederdalen,
Dat 't viertal Koningen den moedwil zal bepalen
Der Jeſuiten, die den vrugtb'ren Poolſen grond,
In weêrwil van 't verdrag, en heillig Vreêverbond,
Met tranen meſten, om hun roofzugt te verzaden,
En in het Martelbloed, tot walgens toe, te baden.

 Daar

creeren; hy moet door een Biſſchop tot Prieſter gewyd zyn, of hy kan niet Conſacreeren. Men vint in de Euangeliſten maar vier woorden, Zie Matth. 26. v. 26. Marc. 14. v. 22. Luc. 22. v. 19. en 1. Cor. 11. v. 24.

Nogtans wil de Paus dat men Vyf woorden zal gebruiken, zonder dat de Roomſen daar eenige Redenen van weten te geven, wyl 't koppelwoordje *Want* hier gants niets ter zake doet; nogtans wil het de Paus zo, mogelyk om dat de Heidenen meenden, dat de Goden met een ongelyk getal verheugd waren; gelyk aan een Latyns Poëet blykt: *Numero Deus impare gaudet.* (*God verblyd zig in een ongelyk getal*) dog wy zullen hier alleen zeggen; dat de Antichriſt zig zelf, in alles, tegen Chriſtus ſteld; Ja hem zelven verheft boven al wat God genaamd of als God geëerd word. 2. Tim. 2. v. 4. Men hoor nu eens wat eenige Roomsgezinde Leraars van de Conſacratie gezegt hebben. P, Lombardus zegt. *Ik weet daar geen weg mede, ik verſta niet hoe zulks geſchieden kan! God weet het, ik niet.* Paus Alexander de zesde gebied de Hoſtie aan te bidden met deze woorden: *Adore te, ſu tu es Chriſtus?* (*Ik aanbidde u, zo gy Chriſtus zyt.* Gabriël Biel zegt, De conſacratie word gedaan door een verborge kragt van de woorden, Hoc eſt enim Corpus meum, byna op dezelve wyze, gelyk de Tovenaars uit een bank, of uit een ſteel van een byl, door kragt van eenige woorden, melk tappen: warelyk een herelyke gelykenis door den Godsdienſt by de tovenaars te gelyken.

Gekroonde Hoofden, en doorlugte Mogentheên,
Daar 't onbevlekt geloof in God word aangebeên,
Verblinde u met elkaâr om Thorens leed te wreken;
My dunkt, ik hoor de Kerk dus tot u allen ſpreken,
Daar 't ſneeuwit kleed nog druipt van tranen, zweet en bloed:
Helaas! ik kwyn! ik ſterf! door zo veel tegenſpoed,
Myn hoop beſtaat alleen in Jezus hulp en liefde;
ô God! beſcherm uw Kerk! zie neêr, hoe men my griefde
Met wond, op wond. Ik ben getrapt, geſleept, geſleurd;
En zugt gelyk een Duif, die om haar Jongen treurd,
Die voor haar oogen door een Havik zyn verſlonden;
Myn kleed, met bloed bevlekt, getuigt de diepe wonden,
Die 't zuiver lighaam kreeg, toen 't weigerde 't altaar
Van Romens Doden-God te omhelzen, en den ſchaar
Der Jeſuiten tot een vuile Hoer te ſtrekken,
En dus tot lyfs behouwd myn kuisheid te bevlekken.
ô Neen! myn God! ik ben, ik ben uw reine Bruid;
Ik ken geen Wierook, Mis, nog dartel koorgeluid
Van 't eidel Kerkmuzyk, gepaſt op vedelſnaren;
Ik ken geen Beeldenpraal, nog opgetooide Altaren;
Ik ben uw Bruid alleen door myne eenvouwdigheid;
Myn need'rig kleed word van uw hoge Majeſteit,
Met Geeſt en Waarheid, door uw Heillig Woord beſchenen.
Maar ach! myn Vryheid, ach! myn Vryheid is verdwenen!
Men rukt myn waardig Krooſt van mynen boezem af,
En dompeld die, ô wé! door 't martelzwaard in 't graf,
Om dat zy zig getrouw aan 's Moeders les verbinden.
ô Jezus! wees myn hulp! waar zal ik uitkomſt vinden?

De

De dolle Jesuit spuwt my in 't aangezigt,
Misbruikt myn plaats, en tragt het overige ligt
Der waarheid, met geweld uit Polen te verbannen,
Nooit leed ik zulk een smart van Heidense Tierannen,
Dan nu, ô Jezus! van dit wreed verbasterd rot,
't Geen zig naarvolgers noemd van den gekruisten God.
En ach! wie helpt my in het uitterst' der elenden!
Helaas! rampzalige! tot wien zal ik my wenden,
Dan tot de Vorsten, die my kennen, die myn ligt
Aanschouwen, en myn Leer, op 't woord van God gestigt,
Handhaven, in 't gebied van hun verheve staten?
ô Troonmonargen! ziet, ziet hoe myn onderzaten,
Myn duurb're Kind'ren, in een bloedbad zyn gesmoord,
Om dat zy luisterden naar myn geheilligd woord;
'k Vlugt tot uw Tronen; ja ik buig my voor uw voeten,
Op hoop dat uwe hulp myn lyden zal verzoeten,
Myn staat herstellen, daar ik nu den nagt en dag,
Verslyt in jammeren, in zugten, en geklag.
Erbarm u over my, en myn verlege scharen!
Omzingeld van een drom bloeddorstige barbaren,
Van Tygers, heet op roof, wier woede en gierigheid
Bedekt word met het kleed der tempelmajesteit;
Om dus te veiliger hun gruuw'len te voltrekken,
En al hun boosheid met een glimp van regt te dekken;
Verhoed myn ondergang, want zo de afgodery
My gants verdelgt, of band uit Polens heerschappy,
Zal zy ook tragten my, in 't hart van uwe Staten
Te moorden, en elk een de waarheid te doen haten:

Denkt niet dat myne val in Polen haar voldoet,
ô Neen, zy ſnakt om al het duurbaar hartenbloed
Van myne Kinderen, moorddadig te verzwelgen,
En het Hervormd Geloof ten grond toe te verdelgen.
o Vorſten! hoord myn bede, en weeſt myn toeverlaat,
Eér my de Kerkbeul voorts in yz'ren ketens ſlaat,
Die my reeds pynigd, nu ik om uw hulp durf ſmeken,
Helpt, helpt my Vorſten!... ach! ik kan niet langer ſpreken.
Dus zugt de ware Kerk, en roept uw byſtand aan,
Geloofsbeſchermers! op, ontrol de legervaân,
Indien uw voorſpraak geen voldoening kan erlangen,
Ik zal uw oorlogsmagt met myne Heldenzangen
Geleiden tot de wraak: de Noorder Amazoon,
Die thans met mannenmoed ſtapt op der Ruszen troon,
Belooft uw heldendeugd met byſtand te onderſchragen,
En zorg voor 't heillig regt der Poolſe Kerk te dragen:
Verëenig u te zaam', want de eendragt zal uw magt
Doen onverwinbaar zyn; ſtraft, ſtraft 't ontaard geſlagt
Der moorders, uit wier haat dit bloedbad is gerezen,
En leerd hen, op uw beurt, geregte weêrwraak vrezen;
Hun tong beklad u tog met * dwang en tieranny,
Als was 't Geweten in uw Staten ook niet vry:
Men hoor dien laſt'raar zelf in zynen Bloedëis ſpreken.
Maar Booswigt, waar is ooit de zielendwang gebleken,
Daar 't zeven Statendom den hoed der Vryheid zet
Op 's lands geſcherpte ſpeer, en naar de aloude wet
Elk een laat in de keur van zynen Godsdienſt leven?

Te

* *Dwang* enz. Zie de ſchuldeis der Jeſuiten.

Te onregt word u die ſmaad en ſchandvlek aangevreven,
ô Trouwe Vaderen van 't waardig Vaderland!
Dit tuige onze Amſtelſtadt, wiens uitgeſtrekte rand
Ontelb're zielen ſluit in zyn verheve muuren;
Daar leeft de vryheid, die zelf de eeuwen zal verduuren.
Daar waakt de grote TRIP aan 't roer van 't ſtaatsbeſtuur,
In wysheid, raad en moed een twede Palinuur,
Beproefd in heldendeugd, gemoedigd om het leven,
Ten dienſt der Burgery en Vryheid, op te geven:
Daar blinkt de held're glans van VAN DEN BEMPDENS moed,
Die Hercules, getrouw in voor- en tegenſpoed,
Bewaakt den Amſteltuin, met zyn omzigtige oogen,
Om ſteeds de zuiv're deugd op 't Raadhuis te verhogen.
Een and're Ulyſſes praalt daar als een held're zon,
In 't agtbaar wezen van den Heer LESTEVENON,
Die Burgervader zorgt ſteeds voor zyne onderdanen,
Om hen een weg tot ruſt en veiligheid te banen,
Hier pronkt de wakk're SIX, de Codrus onzer tyd,
De liefde van 't Gemeen, wiens eernaam word gewyd
Aan de onverſterfb're faam, die ſteeds zyn roem zal melden,
In d'eeuw'gen ſterrekring van Neêrlands grote Helden.
Ja waardig Viertal, dat ons marmer Raadhuis ſchraagt,
De vuile dwing'landy van uwen drempel jaagt,
Wy ſluim'ren op uw zorg, en ſlapen in den lommer
Van uwe Wysheid, vry van alle zorg en kommer,
Schoon 't Koorbeeſt u beklad met zielendwingelandy.
Doorlugte Koningen! het ſta myn Zangnimf vry,
U nog eens voor het laaſt, tot weêrwraak aan te manen,

En in het ſpits van uwe ontrolde legervanen,
Het regt en vryheyd te bevord'ren met het zwaard;
Denkt, dat ge in Thorens hulp u eigen zelf bewaard,
Den Koordraak pletterd, die u ſteeds naar 't hart zal ſteken;
Ja denkt dat God aan u gebied het kwaad te wreken,
Om het onſchuldig bloed, en 't onbevlekt Geloof
Te hoeden voor 't geweld van ſchelmen, heet op roof,
Die door de gierigheid, en ſtaatzugt aangedreven,
Als Zwynen van het zweet der onderdrukten leven:
Want vorderd gy geen ſtraf van zulk een euveldaad,
't Gaat vaſt, 't Jeſuits ſchuim, hardnekkig in zyn kwaad,
Zal haaſt, op 't eerſte ſpoor, een tweede bloedbad maken,
Van hen, die weigeren de waarheid te verzaken,
Daar, geld de voorſpraak niet? zo gy geweld gebruikt,
Die Hydra zyne magt eerlang zal zien geſnuikt,
En zig gedwongen om de vrede te bewaren,
De vryheid van gemoed aan Jezus lieve ſcharen
Te laten, onbeſmet. Op Helden! rukt uw magt
Door de eendragt fluks by een, om dat ontaard geſlagt
Te ſtraffen, door de kragt van uwen heldendegen,
Zo noemd myn Zangereſſe eerlang u, by uw zegen,
Beſchermers van Gods Kerk, *Handhavers van het Regt*,
En Wrekers van het Kwaad. Terwyl zy laauw'ren vlegt
Om u, ô Vorſten! in het ſtrykperk te bekronen,
En, in een zegezang, haar blydſchap te betonen.

E I N D E.

NB. Verwagt in 't kort nog een ander werkje, waar in zal aangetoond, worden, de Bloeddorſt en trouweloosheyd der Jeſuiten, en andere Roomſe Geeſtelyken en de ſchrikkelyke uitwerkzelen daar door veroorzaakt; toegepaſt op de zaak van Thorn.

480